

Self Empowerment

Parashat Bechukoti

¹ God spoke to Moses, telling him to ² speak to the Israelites and say to them:

[This is the law] when a person expresses a vow* to donate to God the endowment valuation* of a person.

³ The endowment valuation of a 20 to 60 year old male shall be 50 shekels* according to the sanctuary standard. ⁴ For a woman, this endowment valuation shall be 30 shekels.

⁵ For a person between 5 and 20 years old, the endowment valuation shall be 20 shekels for a male, and 10 shekels for a female.

⁶ For a person between one month and five years old, the endowment valuation shall be 5 silver shekels* for a male, and 3 silver shekels for a female.

⁷ For a person over 60 years old, the endowment valuation shall be 15 shekels for a man, and 10 shekels for a woman.

⁸ If [a person] is too poor to pay the endowment, he shall present himself before the priest, so that the priest can determine the endowment valuation. The priest shall then make this determination on the basis of how much the person making the vow can afford.

2 The Matzvoth - R. Chell

Alshekh: 1. Between the age of one day and 30 days, one pays nothing, for the reason stated by Abrabanel above.

2. Between the age of 30 days and five years, he pays five *shekalim*, because the father derived five benefits from his male child during that period:

- He witnessed his son emerging from the dangerous 30-day period.
- He performed the ritual of circumcision.
- He performed the ritual of the redemption of the first-born.
- He partially fulfilled his duty of procreation.
- He fulfilled the *mitzvah* of kindness by supporting the child.

In the case of a female child, seeing that there is no *mitzvah* of circumcision or redemption of the first-born, there remain only three *mitzvot*. This is why he pays only three *shekalim*.

3. Between the ages of five and 20, the individual years themselves are not so much landmarks as are the decades. In other words, there is very little difference between a boy of five and a boy of six, but there is a difference between a boy of five and a boy of 13. Two great events took

3

place in the boy's life during this period; he was initiated into Torah study at five, and he became responsible for his *mitzvot* at 13; hence the vow calls for a payment of 20 *shekalim*. A female, who is charged with fewer *mitzvot*, is valued at ten *shekalim*.

4. Between the ages of 20 and 50, a male is surrounded with the duties of worship and the study of Torah, Mishnah, Talmud and many *mitzvot*, from which a female is exempt. Hence the vow to dedicate the value of a male means the payment of 50 *shekalim*, while the value of a female involves payment of 30 *shekalim*.

5. From the age of 60 and above, a man has lost more than a major part of his strength, not only six-tenths but at least seven-tenths; hence the remainder of payment is 15 *shekalim* out of a maximum of 50. For a female the payment is ten *shekalim*, because she has not lost proportionately as much strength as the male has during the foregoing period.

R. Hirsch

4 So that the subject of this precept of the Torah is the case where somebody makes a vow to give to the Sanctuary a sum which represents the כֶּסֶף of a נֶפֶשׁ אִתּוֹ, the value which a certain person, himself or another, has to God. This sum is fixed here by a universal scale according to age and sex. The ages are divided into four periods, from the end of the first month to the end of the fifth year, from there to the end of the twentieth year, from there to the end of the sixtieth year, from there onwards until the end of life. The כֶּסֶף for a male person in these various stages of life is, five, twenty, fifty and fifteen Shekels respectively; for a female it is three, ten, thirty, and ten, respectively. Surely these fixed amounts are not just arbitrary and without reason. As there is no consideration of any physical, spiritual, intellectual, moral or social qualifications, and it is only modified according to age and sex, in these amounts there must surely be some factor expressed which is universal to the same degree in all נַפְשוֹת, in all persons. As, further, it is dealing here with עֲרִכְךָ נַפְשׁוֹת לַיהוָה with the national valuation of persons for God and His Sanctuary, this factor which is common to all persons, and only modified by age and sex, should be looked for in the first place in the relation which declares the value the lives of the people have towards God and His holy things. Now unless we are mistaken, there can hardly be any factor which is common to all, and only modified by age

id sex that can be found in the relation of נפש to God and His Sanctuary her than the task and mission of life which is given to every נפש, and it remains to elucidate the different numbers which are given here from the different conditions of this factor.

When we compare the numbers 5, 20, 50, 15 for a male soul, and 10, 30, 10, for the female; if we consider that the full נפש for the mature male from twenty to sixty years is put at 50, and full נפש for the mature female at 30, and that these figures of 30 and 50 in each case are ten times the נפש of a female and male infant respectively, which start at 3 and 5; then we think we are not going wrong if we take the key to the whole scale lie in the numbers 3, 5, 10. Three to be the formula for the life mission of a woman, five for that of a man, and ten the sign of completion, of perfection.

Now we venture to suggest that the home, the family, may well be represented by the number 3, husband, wife, child, but the community, as we have often found in the Torah, by the number 2, so that the family and the community together would be expressed by the number 5. If this is not far from the truth, then 3 is the sign of woman's vocation, woman's mission in life, the family, the home, 5 that of man, family life and communal responsibility; and with these two numbers, the signs of their respective missions in life the נפש of the infant until the time when they have reached the trainable age, the end of the fifth year. From the end of the fifth year to the end of the twentieth year are the years of training, of perfecting for their vocation, for the woman it is the single vocation of the home, its sign 10; for the man it is the double one, home and community, its sign 20. The period from the end of the twentieth to sixtieth year, is the age of the full activity, of the completed training of the male and female vocations. Its sign for the full activity of the woman in her mission in life is the product $10 \times 3 = 30$, for man it is $10 \times 5 = 50$. After the end of the sixtieth year until the end of life is the age of נפש the years of the harvest of life. The individual worker can look back with satisfaction at the completed edifice of his life and the communal worker at least at an honest contribution to the whole building of social life. Hence the sign for the single vocation of the woman is 10, the sign of completion, 10, and for the dual vocation of man the number 10 for private life, plus a half completion for the communal life $10 \text{ plus } 5 = 15$.

8 R' Chaim Volozhiner, in Nefesh HaChaim, discusses in depth the concept of tzelem Elokim, that a person is created in "the image of the Lord," in order to raise up the sense of self-worth and self-esteem of every single Jew. This long exile in which we find ourselves has brought a steady decline in the physical and spiritual condition of the Jewish people, both as individuals and as a nation. The long decline continues, making us feel increasingly worthless and powerless, as if anything we do, say or think has no real meaning and significance. We don't know our strengths. We don't have goals and a sense of purpose.

9 We don't strive to reach as high as we can. These are the consequences of our exile, and we cannot expect to stop this steady decline unless we gain an appreciation for who and what we are. We can accomplish this, says R' Chaim Volozhiner, by an understanding of the concept of tzelem Elokim.

What does it mean to be created "in the image of the Lord"? God has no form and no substance, so how can we be created in His image? Clearly, it is meant only as an expression of a certain similarity. King David writes (Psalms 102:7), "I resembled a pelican lost in the desert." Does this mean that he grew wings and a

We find very often in the Torah that a few simple words change the Halachic status of people and articles. One of these is the mitzvah of arachin, values. If a person says, "Erki alai, I accept upon myself my value," he is immediately obligated to donate a sum equivalent to his "value" to the Temple fund. The Sefer HaChinuch discusses at length the many aspects of this mitz-

vah (\$350), but let us focus on his comments regarding its "roots." These are not necessarily the reasons for the mitzvah, but rather the channels through which the spiritual sap, so to speak, is drawn into its performance and gives it taste.

"A person can only participate in the higher worlds," writes the Chinuch, "through his speech. This is the most distinguished part of the human being. It is what distinguishes him as a person in the reverse; 'And the Lord breathed into the person a nefesh chayah, a living spirit.' Targum Onkelos translates nefesh chayah as 'ruach memalala, a spirit that speaks.' All the other parts of the body are inanimate [in the higher sense], and if a person were to corrupt [his speech], his body would remain entirely inanimate, a useless vessel. Therefore, a person must keep his word..."

A person "participates in the higher worlds through his speech." What does this mean? Let us understand it on a deeper level.

10
beak? Of course not. It means that he was lonely, forlorn and wandering, like a pelican lost in the desert. When the Torah tells us that humankind was created in God's image, it also means that we were created with a similarity to certain Godly characteristics.

In particular, it refers to the characteristics associated with the Name of Elokim, which is translated as "the sole Power in the creation and the control of the world." By saying that we were created betzelem Elokim, "in the image of Elokim," the Torah is telling us that God gave us the power to control Creation, both in the lower and the higher worlds.

We can more readily relate to the idea of human control of the physical world, but our control also extends to worlds beyond our comprehension and imagination. Just as the unseen puppeteer pulls strings that cause the puppet to move about, so do the actions of the Jewish people in this world pull strings that effect changes in the higher worlds.

11
Therefore, every person must have yiras Shamayim, which is translated as "fear of Heaven." It does not mean that we have to be afraid of Heaven, says R' Chaim Volozhiner. We have to be afraid of God, not of Heaven. Rather, it means that we have to fear the effect of our actions in Heaven. Our every word and deed can build great edifices in the higher worlds.

One day, we will come to Heaven and survey what our lives in this world have wrought in the next. If we are not careful, we may survey a scene of great devastation, with ruins and rubble strewn as far as the eye can see, a scene that would cause us untold pain and anguish. Better to have "fear of Heaven" now, to fear the damage we can do to Heaven, so that when we arrive in Heaven we will find towering spiritual edifices rather than scenes of destruction.

This is R' Chaim Volozhiner's message to every single Jew. No one should say, "What am I? What power do I possess? How can my humble deeds have any influence at all?" On the contrary, he should know and affix in his heart that not one of his deeds, words and thoughts ever goes to waste. If used constructively,

The prophet declares (Amos 4:13). "He forms mountains, creates wind and tells a person about his conversations (*maggid la'adam mah sicho*)." What exactly does "telling a person about his conversations" mean? Does it mean to remind him of the things he said? If so, it should have said *maggid la'adam sicho*. What is the significance of *mah sicho*? R' Chaim Volozhiner explains that it means to tell a person *mah sicho*, "what his conversations are," to show him the far-reaching effects his words have, how they can build and how they can destroy.

Let us take a closer look at the words of the prophet. What do mountains and wind have to do with a person's conversations?

R' Elya Lopian explains that although mountains are massive, solid, immovable, God told the prophet Elijah (I Kings 19:11), "A great and powerful wind rips apart mountains and shatters stones." What is a wind? Can you see it? Can you catch it? It is just air. And yet a wind can destroy mountains and shatter stones. That is how God "creates wind." Words can also destroy and shatter, even though they are just air.

התינוק מפספס מלים בעלמא — זהו דיבור בלי דיעה התינוק מחיל בזה לשלוט על מכשירי הקשר עם סביבתו אבל הוא עצמו עדיין אינו האומן היודע להשתמש במכשירי אל-נכון האדם שהוא כבר בר-דעת ויודע להתחמט אל סביבתו וגם רוצה להתחבר עם בני אדם בפני נהיה כח הדיבור מכשיר יעיל המקשרו עם מי שהוא רוצה. הרי הדיבור הוא מכשירי קשר וצריך אומנות כדי להשתמש בו. עומקו של ענין זה נלמד בחז"ל:

אמר ר' יצחק: מאי דכתיב האמנם אלם צדק תדברון מישירים תשפטו בני אדם? מה אומנותו של אדם בעולם הזה — ישים עצמו כאלם. יכול אף לדברי תורה — תלמוד לומר צדק תדברון. יכול יגיש דעתו — תלמוד לומר מישירים תשפטו בני אדם" (תולין פט, ע"א).

הרי אומנותו של אדם בעוה"ז הוא — לשים עצמו כאיטם! האומנות היא דווקא לא להיות מפספסו! זהו זה צריכים ללמוד: מן אז שהתינוק יודע לדבר הוא מפספס ככל העולה על רוחו. לשחוק צריך ללמוד, כי השתיקה היא אומנות גדולה. ודווקא בה ניכר הבר-דעת. מהותו של האדם היא גבירות; רק בה מתפתחים כוחות נפשו ורוחו. כשהוא אחר-כך יוצא מבדידותו ומתחבר ומתיחס אל מה שסביב לו — אז נהיה הדיבור בפני המכשיר המקשרו ומתברר בקשר

ובתורה: "רי חנינא בן תרדיון אומר... שנים שיושבין ויש ביניהן דברי שכינה שרויה ביניהם שא' או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' מע ויכתב בספר זכרון לפניהו ליראי ה' ולחושבי שמו. אין לי אלא שנים. מנין יללו אחד שיושב ושנה שמעלה עליו הכתוב כאילו קיים את כל התורה כולה. ישב ביד וידום כי נטל עליך" (אבות ג, ב). מעיר שם המהר"ל, כי שנים ו ביניהם דברי תורה — שכינה שרויה ביניהם; אחד שיושב ושונה, יש שכר, אבל לא נאמר (בגירסא זו) ששכינה שרויה עליו; ומבאר המהר"ל, כי מ הלומדים הרי מדברים בדברי תורה, וזהו תורה שלמה, משא"כ אחד הלומד איך כצד דבור. כי אין לו אל מי לדבר, ואין זו תורה שלמה, והנה השכינה י"ה רק בתורה שלמה, ומצא כי השכינה שורה דווקא בדיבור בתורה! הוא ר אמרנו כי כח הדיבור הוא המכשיר לחיבור ודבקות, והננו לומדים בזה. גם החיבור הגמור אל התורה הוא דווקא על ידי הדיבור בתורה.

מכאן החומר הרב של לשון הרע, הרי כח הדיבור הוא המכשיר שניתן לנו לחבר, לקרב ולדבק, והמדובר להיר משתמש במכשיר הקירוב — לרחוק, לפירוד ולשנאה. לכן, ככל האומר להיר מסלק השכינה מלמטה למעלה, הרע לך מה דוד אומר: גפשי בתוך לבאים אשכבה להטים, בני אדם שיניהם חנית והוצים, ולשונם חרב חדה. מה כתיב אחריו: רומה על השמים אלקים גו, אמר דוד רבש"ע מה השכינה עושה למטה, סלק את השכינה לרקיע ו" (דברר פ"ח, ט). השכינה היא תכלית הקירוב והאהבה. כאשר בני אדם משתמשים במכשיר הקירוב והאהבה לפירוד ושנאה — אין לשכינה מקום בעולם! ומקרא מלא הוא: "כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך" — תרגום: "ולא יחזי בך עבירת פגמים" (כי תצא רביעי). על ידי עבירת דיבור השכינה מסתלקת מ ישראל!

16 איך יצאנו - רב שאר הלי
וי"ל צוה עוד להדגיש דברים הנ"ל
בהקדש דברי הנ"ל בפירושו על שיר
השירים וכן כחצו בעלי המוסר, דהנה יש
לרצב חמיטוס לח"מ שכן דומס, לומס,
מ, מדבר, והנה הדומס שהוא צחחחית
המדרגות קיים הוא הדומס, אצל ה'לומס
שמדרגתו למעלה מדרגה אחת מן הדומס
שים זו כח הצמיחה, מ"מ כיון שנקלר מן
הארץ ונפסק כח הצמיחה, אין הוא קיים
דומס, אלא כיון שירד ממדרגתו הרי אינו
מתקיים כלל, וכן במדרגת הכי שמדרגתו
היא למעלה מן ה'לומס, מ"מ כשאנר
מעלתו אשר הוא מ, נעשה נכילתו מסרחת
וגרוע הוא טכשו מכולם, וכן הוא אצל
המדבר אס משחית אס מעלתו ממדבר או
נעשה גרוע מכולם"

בוה נבין ההלכות ההמורות שקבעם הרמב"ם בהלכות דעות בו היו בסוגיא דידן: סיב לחכמה שתיקה, לפיכך לא ימהר להשיב ולא ירבה לדבר, וילמד לתלמידים בשוכה ונות בלא צעקה ובלא אריכה לשון. הוא שאמר שלמה דברי חכמים בנחת ישמעון. נפלא הוא, איך הדיבור האמיתי צומח דווקא מתוך השתיקה! והלאה: "אסור לאדם להנהיג עצמו בדברי תלקות ומיתווי, ולא יהיה אחד בפה ואחר בלב אלא תוכו ככרו, הענין שכלב הוא הדבר שבפה."

My Lord, open my lips ... (Psalms 51:17)

There is yet another, very literal interpretation of this introduction to prayer: When man, so frail and insignificant, is struck silent in awe as he stands before his Maker, he must appeal for Divine assistance to open his mouth and endow it with the ability to declare God's praises.

God's greatest gift to humanity is the power of intelligent speech. When He blew the breath of life into Adam, He turned him into a נִפְלֵא, "a creature of speech" (see Targum to Genesis 2:7). However, it is very much a gift activated by Divine will and in response to our own behavior. God bestows this gift on dumb animals as well; in regard to Bilaam's donkey it says, And HASHEM opened up the mouth of the ass (Numbers 22:28).

Sforno (ibid.) observes: The gift of intelligent speech to an ass reminds us of the words of the psalmist: My Lord, open my lips, so that my mouth may declare Your praise. R' Yaakov Yitzchak Ruderman of Yeshivas Ner Israel explained that Sforno is teaching us to appreciate human speech as no less a miracle than the speech of an ass. Man should never take this gift for granted. He should regard his every utterance as a renewal of the Almighty's blessing of verbal communication.

22 With Heart Full of Faith

Why do we use speech so destructively? It all comes down to a lack of faith. We do not have faith in our own importance and significance. We do not have faith in our own power to effect enormous changes both in this world and the next, to build and to destroy.

We can hear a thousand times that the Temple was destroyed because of sinas chinam, unjustified hatred, but somehow, deep down in our hearts, we do not believe it. We can hear a thousand times the words of the Chafetz Chaim that if we would stop speaking lashon hara about each other we would be

21

Moreover, even those words given to man are not his personal property; they belong to the Almighty, Who grants them as a temporary concession. The license to use this concession must be renewed three times a day at the commencement of prayer, but may be revoked by God if it is used in a thoughtless or callous manner. King David, who was the victim of much slander, was acutely aware of the dangers of speech abused, and he begged: HASHEM, rescue my soul from lying lips, from a deceitful tongue (Psalms 120:2).

When we stand in prayer each day and renew our license to speak we must remember that the license only allows positive speech. Reckless speech like reckless driving is not permitted. Our lips must be sealed against gossip, slander, insults, anger, lies, and curses. The request is succinct and to the point: My Lord, open my lips that my mouth may declare Your praise — and nothing else!

(Based on Yaaros Dvash)

redeemed from this long and bitter exile, but somehow, deep down in our hearts, we do not believe it. Why? Because we do not have faith in ourselves.

This then must be our first step to gain control of the power of speech. We have to believe in ourselves. We have to believe that every word we speak leaves its mark in the lower worlds and in the higher worlds. We have to believe that our words can build and they can destroy. We have to recognize the awesome power of speech that God has infused in us, the divine power He has shared with us when He created us in His image. Only if we respect the power of speech can we harness it for the good.

23

9 If [the endowment] is an animal that can be offered as a sacrifice to God, then anything donated to God [automatically] becomes consecrated. 10 One may neither exchange it nor offer a substitute for it, whether it be a better [animal] for a worse one, or a worse [animal] for a better one. If he replaces one animal with another, both [the original animal] and its replacement shall be consecrated.

11 If it involves any unfit* animal that cannot be offered as a sacrifice to

God, [the owner] shall present the animal to the priest. 12 The priest shall set the endowment value according to [the animal's] good and bad qualities,* and its endowment valuation shall be that which is determined by the priest. 13 If [the owner] wishes to redeem it, he must add 20% to its endowment value.

24 Lash;

וְאִם נָאֵל יִגְאֹלֶנָּה - BUT, IF HE REDEEMS IT. בְּקַעֲלִים - With regard to the original owner of the consecrated animal, וְהוֹסִיף חֲמִישׁ - Scripture was more stringent, וְהוֹסִיף חֲמִישׁ - by adding a fifth of the evaluation to the price of redemption. וְכֵן בְּמִקְדָּשׁ בַּיִת - Similarly with regard to one who consecrates a house, וְכֵן בְּמִקְדָּשׁ אֶת הַשָּׂדֶה - and similarly with regard to one who consecrates a field, וְכֵן בְּקִרְוֵי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - and similarly with regard to the redemption of second tithe, וְלֹא שְׂאֵר כֵּל - adds a fifth, מוֹסִיפִין חֲמִישׁ - the original owner בְּקַעֲלִים -

25 The Mishnah - R. Chi

2. If a person designated a house to the Temple and then regretted his action and wanted to redeem it, the Priest had to evaluate the house and the owner had to compensate the Temple treasury with the sum, plus the addition of an outside fifth of its value. If the

26

וְאִם נָאֵל יִגְאֹלֶנָּה וְיִסַּף חֲמִישִׁיתָהּ (כו, יג) וּבְרִשׁוֹ: בְּבַעֲלִים חֲמִישִׁיתָהּ הַכְּתוּב לְהוֹסִיף חֲמִישׁ וְכוּ. עַל שֶׁכֵּן הָיָה צָרִיךְ לְכַאוֹרָה לְהוֹת בְּהַפְרָךְ, וּלְבַעֲלִים אֲשֶׁר יִבְעֲצֵמוּ עִסַּק וְהַקְדָּשׁ, הָיָה צָרִיכִים לְהַקֵּל בְּעֵדוֹ וְלֹא לְהַבִּיעַ מִמֶּנּוּ עוֹד חֲמִישׁ נוֹסֵף. וְאִשֶׁר דִּהְנֶה מִצֵּדוֹ בְּגַמְיָה חִלּוּקִים בֵּין מִכָּר לְמִקְדָּשׁ, שֶׁאֵפִילֵן אִם נִקְוֶה דְמוֹכֵר בְּעֵדוֹ רַעַה מוֹכֵר, אֲבָל מִקְדָּשׁ בְּעֵדוֹ יֵשֶׁת הוּא מִקְדָּשׁ, וְעִיב זֶה הַמִּקְדָּשׁ, אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר הַתּוֹשָׁא עִמָּם לְדַרְגַת מִקְדָּשׁ, וְכִשְׁהוּא פְדוּתָהּ אֶת הַקְדָּשׁ, חוֹבְעִים מִמֶּנּוּ כִּי צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ דְרָגָתוֹ וְגַם לְהוֹסִיף עֲלֵיהּ, לְהוֹת תְּמִיד מַעֲלָה בְּקוֹדֶשׁ, מִקְדָּשׁ וְהוּלָן מִקְדָּשׁ.

ונאמר זאת בלשון הליכה, להורות שזה תפקידו של יהודי, ללכת ולהתקדם תמיד בדרכו אל יעונו. ומדוע בג' הפעמים של לשון הליכה, כי הציווי ללכת ולהתקדם בעבודת ה' שייך בכל תקופות חייו של איש יהודי, וכמו שג"פ אלו היו בג' תקופות בחיי אברהם. לך לך מארצך נאמר לו עוד קודם שנכנס לארץ ישראל, והתהלך לפני ה' והיה תמים נאמר לו את"כ כאשר היה כבר בן צ"ט שנים, ולך לך אל ארץ המדינה נאמר לו בתקופה המאוחרת יותר כשכבר היה בזקנותו. בכל התקופות צריך תמיד ללכת ולהתקדם לקראת היעוד, בכל תקופה מתקופות החיים ישנו את התפקיד המיוחד השייך לתקופה הזו, ומשום כך מתחלפים גם בכל תקופה תכונותיו של האדם, שהטעם בזה כאמור שנותנים לו מן השמים את התנאים המתאימים או בכדי שיוכל לתקן את מה שתפקידו לתקן בתקופה זו. ודבר ה' הראשון שמצינו בתורה שדבר הקב"ה אל אברהם היה לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, כנגד התקופה הראשונה בחיי האדם כאשר הוא בצעירותו ומתגברים בו כל הרצונות והתשוקות והתאוות הרעות, ותפקידו אז להתנער מכל זה, שזהו המאבק הקשה ביותר בחיים. אחר התקופה הזאת ישנו הצווי התהליך לפני ה' והיה תמים, שאף אם עבר כראוי את תקופת התאוות הרעות תפקידו הוא להגיע לשלמות, שיתכן אצל אדם שאף שאינו חוטא אך מ"מ לשלמות עדיין לא הגיע. והכלל, הוא שבעבודת ה' אסור לו לאדם לעמוד על מקומו ותמיד צריך להיות הולך ומתקדם, וכל שנה ושנה שנתן לו הקב"ה עליו לנצל כדי ללכת הלאה בעבודת ה', ולא לעמוד במקום אחד, שזהו הצווי התהליך לפני ה' והיה תמים, שילך ויתקדם להשגת השלמות, והתיקון הגמור הוא ענין הנסיון של לך לך אל ארץ המדינה שהוא הנסיון הקשה ביותר שצריך למסור את עצמו לגמרי כדי לעמוד בו, ומכל אלו התקופות ונסיונות החזים מה שיהודי מתקן בימיו חייו ע"י מגיע לתכליתו ויעודו בעולמו.

28 וי"ו - י"ז וי"ח וי"ט

עוד מעמקים מגלה לנו ר' נחוניא בן הקנה בלב, שאמר לחכמים בני חייכם, אין קרוב לפני המקום כלבו של אדם, וניחא קמיה יותר מכל קרבנין ועלוך דכל עלמא (וזהו חוש, מדרש רות ד"ה ר' נחמיה פתח). הלב הוא קודש הקדשים שבאדם, אם הוא מכוח רצונו ומחשבתו אל הבורא - הבורא ית' קרוב אל הבורא. ערש, ואם חלכו עמי קרי כו' כתב רש"י: ומנוחם מידש לשון מגיעה, וכן הנקר רגלך וכן יקר רוח, וקרוב לשון זה לתרגומו של אונקלוס, ל' קושי, מקשים לבם להנחם מהתקרב אל' (בחקותי, שלישי). הרי טבעו של הלב הוא לשאוף לקירבתו ית'. ורק אם מקשים לבם כדי למנוע את ההתקרבות או נידמת השאיפה הזאת! וזהו הליפן מהמושג שלנו: אנחנו מיהטים את הכמיהה אל הקב"ה למדרגה גדולה, ולא היא: וזהו המשטות והטבע של הלב! הטמא תבטיח הוא למנוע ולהרחיק הכמיהה אל הבורא, ועל חטא זה מוכיח כל התוכחה.

31

דברים אלה נאמרו על הדרגות העליונות והרמות של יעקב אבינו, אך גם אנו בדרגותינו השפלות חייבים ללמוד בשביל עבודתנו ממה שגילו לנו חז"ל, אם אין אנו רואים פירות כעבודתנו ואין החיזוקים שלנו מחזיקים מעמד, ולהתעוררות שלנו אין תוצאות נאותות כפועל אל ישלה אותנו היצר הרע כאילו החסרון בלכולת ובכח שלנו אלא נדע שלא זו הסבתו השואף אל הטוב בכל כחו, יסבור שיש בידו היכולת להגיע אליו, וממילא יתחזק ויתאמץ, ובסופו של דבר יתקן את עצמו ועלה במעלות התורה והיראה. מאידך גיסא, המרגיש כאילו אין בידו היכולת, עליו לדעת שחסר באמת שאיפתו, ומחובתו לחזק את שאיפתו ודבקו את המעלה הזאת בלמוד המוסר ובתפילה לעזר'ה. כשתיהפך השאיפה הטובה לקנין אמיתי בנפשו, או ירגיש כי גם היכולת בידו ועלה יעלה, ויצליח להוציא את שאיפתו הטובה לפועל בעזרת ה' יתברך.

32

29 וכוה שונה ענין הרוחניות מענינים הגשמיים, שאם בענינים הגשמיים אף אם אינו הולך שייך שיעמוד על מקומו, אבל בענינים הרוחניים אינו כן, תמיד צריך האדם לילך ולהתקדם, ואם עומק במקומו הר"ו גופא נחשב לו ירידה, וענין זה שייך בכל תקופה בחיים, הן בתקופה הראשונה הקשה ביותר שתפקידו אז לך לך מארצך וממולדתך, והן את"כ כאשר תפקידו הוא התהליך לפני ה' והיה תמים, וכן בנסיונות של לך לך אל ארץ המדינה, תמיד צריך להיות הולך בעבודת ה', וכמ"כ הוא בכל יום, שככל יום ויום צריך יהודי לילך ולהתקדם, הן במצות מעשיות עשה ול'ה, והן במצות המסורות ללב כגון ואהבת את ה' א' בכל לבבך ובכח נפשך ואת ה' א' תירא, שאם אינו עוסק בהם להשיגם הר"ו עצמו נסגה. וע"כ נאמרו כל הצוויים האלו בלשון הליכה, שהורה הקב"ה לאברהם את הדרך לכלל ישראל, שמחויבים תמיד לילך ולהתקדם ולתקן יעודם שע"י יתקנו תיקון נשמתם ויגיעו אל תכליתם הגמור בעולמם.

33

הטעמי יורה קרש לה' (כו לב), מה שאף שעשירי ממילא קרוש מ"מ צריך להקדישו כפה [בכחות נח ב]. נראה דהנא

למד דאף דבר שהוא קדוש צריך להחזיקו בקדושה, שאם לא יחזיקו בקדושה אפשר שיתבטל, ולכן אף שודאי אדם הוא קדוש לא יסמוך האב האם ואף על עצמו שיהיה קדוש, דאם לא יתנו אותו, ואף כשכבר הוא גדול, ויש בו כל הקדושות מה שבצלם אלוקים, ומה שהוא בן למקום, ומה שניתן לו כלי חמה שהוא כבר ת"ת, שמירש גינתו הוא גם כשקבל דמתנה, נעשית דוקא מבי' המדדים גם מקבלת המקבל, דאם לא מקבל אין המתנה כלום ונחשב כלא ניתנה, אבל ת"ת הרי ניתן לו שהרי גם קבל, וא"כ הוא קדוש מג' ענינים, ומימא אם לא ישגיח על עצמו להקדיש מעשיו ומדותיו ומחשבתו, אפשר שיפשה ח"ו עוד גרוע כהא דאמרו [מסכתות מ"ב] שנה ומירש קשה מכולן.

למד דאף דבר שהוא קדוש צריך להחזיקו בקדושה, שאם לא יחזיקו בקדושה אפשר שיתבטל, ולכן אף שודאי אדם הוא קדוש לא יסמוך האב האם ואף על עצמו שיהיה קדוש, דאם לא יתנו אותו, ואף כשכבר הוא גדול, ויש בו כל הקדושות מה שבצלם אלוקים, ומה שהוא בן למקום, ומה שניתן לו כלי חמה שהוא כבר ת"ת, שמירש גינתו הוא גם כשקבל דמתנה, נעשית דוקא מבי' המדדים גם מקבלת המקבל, דאם לא מקבל אין המתנה כלום ונחשב כלא ניתנה, אבל ת"ת הרי ניתן לו שהרי גם קבל, וא"כ הוא קדוש מג' ענינים, ומימא אם לא ישגיח על עצמו להקדיש מעשיו ומדותיו ומחשבתו, אפשר שיפשה ח"ו עוד גרוע כהא דאמרו [מסכתות מ"ב] שנה ומירש קשה מכולן.